EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 11.9.2024.
COM(2024) 550 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o preispitivanju Uredbe o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime

{SWD(2024) 200 final}

1. EVALUACIJA UPRAVLJANJA ENERGETSKOM UNIJOM I DJELOVANJEM U PODRUČJU KLIME: KONTEKST

Uredba o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime („Uredba o upravljanju", dalje u tekstu „Uredba") donesena je u prosincu 2018.[1] Cilj je bio stvoriti **pouzdan mehanizam upravljanja koji će EU-u omogućiti da ostvari svoje energetske i klimatske ciljeve, kao i ciljeve utvrđene Pariškim sporazumom iz 2015., te pritom integrirati i pojednostavniti obveze u okviru zakonodavstva EU-a u području energije i klime**. Uredba obuhvaća pet dimenzija energetske unije: energetsku sigurnost, unutarnje energetsko tržište, energetsku učinkovitost, dekarbonizaciju te istraživanje, inovacije i konkurentnost.

Uredbom se jača integrirano planiranje nacionalnih energetskih i klimatskih politika stvaranjem usklađenog, učinkovitog i transparentnog okvira kojim se usklađuje, spaja i pojednostavnjuje velik broj raštrkanih obveza praćenja koje se djelomično preklapaju[2]. Prvo, ona pridonosi strateškom srednjoročnom i dugoročnom **planiranju** energetske i klimatske politike u okviru integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova te dugoročnih nacionalnih strategija. Drugo, ona državama članicama pruža okvir za **izvješćivanje** Komisije i Tajništva Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) o napretku u ostvarivanju energetskih i klimatskih ciljeva[3] za 2030. i dugoročno. Treće, omogućuje Komisiji da **ocjenjuje i prati napredak** EU-a i država članica te da poduzme mjere u slučaju nedovoljne razine ambicioznosti i/ili napretka.

Cilj je Uredbe **smanjiti administrativno opterećenje**, **pružiti jasne signale za ulaganje** ulagateljima te **povećati transparentnost i odgovornost** olakšavanjem pristupa javnosti informacijama o energetskoj i klimatskoj politici. Njome je uspostavljen novi mehanizam suradnje između država članica i EU-a. Osim toga, propisano je da države članice uspostave višerazinske dijaloge s dionicima u kojima će sudjelovati lokalne i regionalne vlasti, organizacije civilnog društva, poslovna zajednica, ulagatelji, drugi dionici i šira javnost.

U ovom se Izvješću ocjenjuje funkcioniranje i provedba Uredbe od njezina stupanja na snagu 2018., a potkrijepljeno je priloženim radnim dokumentom službi[4]. Evaluacija se provodi u skladu s člankom 45. Uredbe[5]. U Izvješću se ocjenjuje doprinos

---

1 Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, Uredba 2018/1999 – HR – EUR-Lex (europa.eu).

2 Komisijinim Prijedlogom uredbe ukupno je integrirano, usklađeno ili stavljeno izvan snage više od 50 pojedinačnih obveza planiranja, izvješćivanja i praćenja u okviru pravne stečevine EU-a koja se odnosi na energetsku i klimatsku politiku (integrirana je 31, a izbrisane su 23 obveze) – vidjeti COM(2016) 759 final/2 2016/0375(COD), vidjeti: EUR-Lex – 52016PC0759R(01) – HR – EUR-Lex (europa.eu).

3 Važno je napomenuti da Uredba ne sadržava obveze izvješćivanja za poduzeća.

4 SWD(2024) 200

5 Cjelokupna evaluacija provedena je u skladu s Komisijinim Smjernicama za bolju regulativu i temelji se na pet standardnih kriterija evaluacije: djelotvornosti, učinkovitosti, usklađenosti, dodanoj vrijednosti EU-a i relevantnosti.

Uredbe upravljanju energetskom unijom, dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma, napretku u ostvarivanju energetskih ciljeva za 2030., cilju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. te ostalim ciljevima energetske unije. U Izvješću se ocjenjuje i u kojoj je mjeri Uredba integrirana i usklađena s relevantnim obvezama planiranja, izvješćivanja i praćenja na razini EU-a i međunarodnoj razini.

Ocjena okvira EU-a za upravljanje energetskom i klimatskom politikom pravodobna je i nužna. Politički je važna s obzirom na promjenjivi geopolitički kontekst i potrebu za hitnim odgovorom na klimatske, gospodarske, socijalne i okolišne izazove te izazove koji se odnose na konkurentnost. Evaluacija je korisna osnova za oblikovanje i provedbu budućih energetskih i klimatskih politika EU-a, posebno s obzirom na naše ambicije za 2040. i 2050.[6]

U ovom se Izvješću utvrđuju i područja u kojima postoji prostor za poboljšanje, uključujući potencijal za pojednostavnjenje i usklađivanje obveza izvješćivanja, u skladu s Komisijinom općom predanošću smanjenju takvih obveza za 25 %[7].

Za evaluaciju su upotrijebljeni podaci iz raznih izvora, a temeljila se na vanjskoj evaluaciji koju su proveli konzultanti[8]. Zaključci se djelomično temelje na savjetovanjima s nacionalnim tijelima, organizacijama civilnog društva i predstavnicima industrije, događanju za dionike[9], stajalištima javnosti primljenima povodom poziva na očitovanje[10], analizi dokumentacije, Komisijinim ocjenama nacionalnih energetskih i klimatskih planova[11] te izvješćivanja o napretku u njihovu ostvarivanju[12], provjeri obveza

---

6 Uredbom (EU) 2021/1119 o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi") utvrđuje se obvezujući cilj klimatske neutralnosti u EU-u do 2050. te se, kako bi se to postiglo, propisuje utvrđivanje klimatskog cilja na razini EU-a za 2040. (Uredba (EU) 2021/1119 – HR – EUR-Lex (europa.eu)). U tu je svrhu Komisija u veljači 2024. preporučila smanjenje EU-ovih neto emisija stakleničkih plinova do 2040. za 90 % u odnosu na 1990. (EUR-Lex – 52024DC0063 – HR – EUR-Lex (europa.eu)).

7 Djelujemo danas i pripremamo se za sutra: Program rada Komisije za 2024., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_23_4965.

8 Popratna studija za evaluaciju Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime – završno izvješće (u pripremi).

9 Vidjeti: https://energy.ec.europa.eu/events/workshop-evaluation-governance-energy-union-and-climate-action-regulation-2024-01-11_en.

10 Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13799-Energetska-unija-i-klimatska-politika-izvjesce-o-preispitivanju-Uredbe-o-upravljanju_hr.

11 Komisijina ocjena nacrta nacionalnih energetskih i klimatskih planova za 2019. na razini EU-a provedena 2019. (COM/2019/285), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1565713062913&uri=CELEX:52019DC0285; Komisijina procjena konačnih nacionalnih energetskih i klimatskih planova za 2020. na razini EU-a provedena 2020.https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1600339518571&uri=COM%3A2020%3A564%3AFIN; Komisijina procjena konačnih nacionalnih energetskih i klimatskih planova za 2020. na razini EU-a provedena 2020. (COM(2020) 564 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1600339518571&uri=COM%3A2020%3A564%3AFIN; Komisijina ocjena nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova za 2023. na razini EU-a provedena 2023. (COM/2023/796 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM%3A2023%3A796%3AFIN.

12 Procjena napretka u ostvarivanju ciljeva energetske unije i djelovanja u području klime, SWD(2023) 646 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52023SC0646.

planiranja, izvješćivanja i praćenja u skladu sa zakonodavstvom EU-a u području energije i klime te studijama slučaja u više država članica.

2. UPRAVLJANJE ENERGETSKOM I KLIMATSKOM POLITIKOM EU-A S OBZIROM NA PROMJENJIVE POLITIKE I GEOPOLITIČKI KONTEKST

Europsko i međunarodno energetsko i klimatsko okruženje uvelike se promijenilo od donošenja Uredbe. S jedne strane, to je posljedica sve većih učinaka klimatskih promjena koji su potaknuli važne odgovore politike na razini EU-a i međunarodnoj razini, uključujući europski zeleni plan, Europski zakon o klimi, paket „Spremni za 55 %”, politiku EU-a o klimatskim rizicima i prilagodbi klimatskim promjenama te napredak u provedbi Pariškog sporazuma. Europski zeleni plan postao je i nova strategija rasta EU-a, u okviru koje se gospodarski rast odvaja od upotrebe resursa. S druge strane, energetske i klimatske politike EU-a razvile su se kao odgovor na dosad nezabilježene krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine.

Promjene u zakonodavstvu EU-a znatno su utjecale na Uredbu. Europskim zakonom o klimi, donesenim 2021., uvedene su ciljane izmjene Uredbe kako bi se u nju uključio cilj klimatske neutralnosti EU-a. Nadalje, zakonodavnim izmjenama paketa „Spremni za 55 %” uvedene su i nove obveze planiranja i izvješćivanja, od kojih neke tek treba u cijelosti uključiti u Uredbu. Komisijine smjernice za ažuriranje nacionalnih energetskih i klimatskih planova iz 2022.[13] potaknule su države članice da povećaju ambicioznost svojih planova u skladu sa Zakonom o klimi, paketom „Spremni za 55 %” i inicijativom REPowerEU[14].

Od stupanja Uredbe na snagu politike se uvelike razvijaju i na međunarodnoj razini. Među ostalim, donesene su odluke o načinu provedbe Pariškog sporazuma, na primjer pomoću „okvira povećane transparentnosti”. Na konferenciji COP 28 stranke Pariškog sporazuma izradile su prvi „globalni pregled stanja”. Zaključile su da je, iako su klimatske politike koje uspostavljaju sve djelotvornije, potrebno hitno poduzeti dodatne mjere. Stranke su se usuglasile i da će utrostručiti globalne kapacitete energije iz obnovljivih izvora i udvostručiti stopu poboljšanja energetske učinkovitosti do 2030., kao i prestati upotrebljavati fosilna goriva u energetskim sustavima. Osim toga, uspostavile su Okvir za globalnu otpornost na klimatske promjene i pokrenule program rada Beléma kako bi utvrdile pokazatelje prilagodbe klimatskim promjenama. Obvezale su se i da će ubrzati rad

---

13 Obavijest Komisije o smjernicama državama članicama za ažuriranje nacionalnih energetskih i klimatskih planova za razdoblje 2021. – 2030. (2022/C 495/02), Smjernice državama članicama za ažurirane nacionalne energetske i klimatske planove za razdoblje 2021. – 2030. – Europska komisija (europa.eu).

14 REPowerEU je odgovor EU-a na poteškoće i poremećaje na globalnom energetskom tržištu uzrokovane ruskom invazijom na Ukrajinu. Cilj je diversificirati opskrbu energijom u EU-u, uštedjeti energiju, dodatno promicati energiju iz obnovljivih izvora i energetsku učinkovitost te pritom smanjiti emisije, vidjeti COM/2022/230 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483).

na postupnom ukidanju neučinkovitih subvencija za fosilna goriva kojima se ne rješava problem energetskog siromaštva ili koje ne pomažu ranjivim skupinama[15].

Pandemija bolesti COVID-19 dovela je do stvaranja revolucionarnog europskog instrumenta za gospodarski oporavak, koji je ujedno omogućio ubrzanje zelene tranzicije EU-a. U okviru *Mehanizma za oporavak i otpornost*, koji je u središtu instrumenta *NextGenerationEU (NGEU)* i obuhvaća sredstva u iznosu od najviše 800 milijardi EUR, od država članica traži se da izdvoje najmanje 37 % svojih sredstava predviđenih nacionalnim planom za oporavak i otpornost za mjere koje pridonose klimatskim ciljevima[16]. Uredba o Mehanizmu za oporavak i otpornost izmijenjena je 2022. kako bi države članice mogle dodati poglavlja o inicijativi *REPowerEU* u svoje planove za oporavak i otpornost te pristupiti dodatnim sredstvima kako bi se okončala ovisnost o ruskim fosilnim gorivima prije 2030. *REPowerEU* i hitne zakonodavne inicijative koordinirano su ublažili učinke energetske krize na kućanstva i poduzeća.

Ta veća sredstva u kombinaciji s povećanim ambicijama ubrzala su provedbu energetskih i klimatskih politika i mjera koje su države članice predstavile u svojim izvornim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima donesenima 2020. Relevantne mjere koje se podupiru u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost sada se moraju uključiti u konačne ažurirane nacionalne energetske i klimatske planove koji su trebali biti dovršeni do 30. lipnja 2024. Vrijedi i obratno: postojeći nacionalni energetski i klimatski planovi imali su važnu ulogu u utvrđivanju područja za provedbu reformi i u financiranju ulaganja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost.

Povratak rata na granice EU-a i najveća energetska kriza od 70-ih godina 20. stoljeća bili su akutni test otpornosti EU-a. Ti su događaji ukazali na važnost energetske sigurnosti, potrebu za diversificiranim pristupom opskrbi energijom i potrebu za promicanjem energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti. Naglasili su i ulogu energetske sigurnosti u širem kontekstu gospodarske otpornosti, povećanog tržišnog natjecanja na globalnoj razini i potrebe da se osigura konkurentan pristup sirovinama i sastavnim dijelovima kako bi se postigla klimatska neutralnost do 2050.

Mehanizam upravljanja iz Uredbe pokazao se kao prilagodljiv okvir za odgovor na te događaje. Na primjer, omogućio je državama članicama da pri ažuriranju nacionalnih energetskih i klimatskih planova za razdoblje 2021. – 2030. uzmu u obzir promjenjive politike i geopolitičke okolnosti. Pri ocjeni nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova[17] Komisija je zaključila da se, u usporedbi s izvornim nacionalnim

---

15 Odluka Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka Pariškog sporazuma – 1/CMA.5

16 Zajedno se najmanje 30 % kombiniranih dodijeljenih sredstava iz NGEU-a i višegodišnjeg financijskog okvira EU-a za razdoblje 2021. – 2027. mora potrošiti na djelovanje u području klime (oko 600 milijardi EUR).

17 Komisijina ocjena nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova za 2023. na razini EU-a provedena 2023. (COM/2023/796 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM%3A2023%3A796%3AFIN.

energetskim i klimatskim planovima, u nacrtima ažuriranih planova znatno povećala razina ambicioznosti energetskih i klimatskih ciljeva za 2030.

Međutim, s obzirom na ažurirani regulatorni okvir ocjena je otkrila i razliku u ambicioznosti planiranih mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova te poticanje energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti. Kako bi uklonila tu razliku, kao i druge nedostatke u nacrtima planova, Komisija je izdala preporuke svakoj državi članici[18], koje je trebalo uzeti u obzir pri dovršavanju ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova. Uredbom se stoga planiranje energetske i klimatske politike i dalje usmjerava u ključnom trenutku.

3. UČINAK UREDBE O UPRAVLJANJU

Djelotvornost: ostvarivanje rezultata na terenu.

Uredba je poboljšala strateško planiranje potrebno za ostvarivanje energetskih i klimatskih ciljeva EU-a za 2030. i stvaranje uvjeta za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. U njoj je više nacionalnih sektorskih akcijskih planova spojeno u jedan usklađeni nacionalni energetski i klimatski plan koji pokriva ključne sektore gospodarstva i slijedi jasne srednjoročne ciljeve. Pridonijela je boljem planiranju u državama članicama jer su ministarstva dužna pojačati međusektorsku koordinaciju politika, a ujedno i većoj prekograničnoj regionalnoj suradnji, među ostalim na infrastrukturnim projektima.

Međutim, i dalje postoje velike razlike u opsegu i kvaliteti planova i strategija država članica. Politička potpora ciklusu nacionalnih energetskih i klimatskih planova predviđenom Uredbom među državama članicama je neujednačena. To je djelomično povezano s kontinuiranom primjenom različitih nacionalnih okvira za planiranje, što ponekad dovodi do paralelnih postupaka planiranja. Neki dionici tvrde da je redoslijed podnošenja dugoročnih strategija i nacionalnih energetskih i klimatskih planova neusklađen te navode da su zahtjevi za ažuriranje dugoročnih strategija nakon njihova donošenja manje preskriptivni nego zahtjevi koji se primjenjuju na nacionalne energetske i klimatske planove.

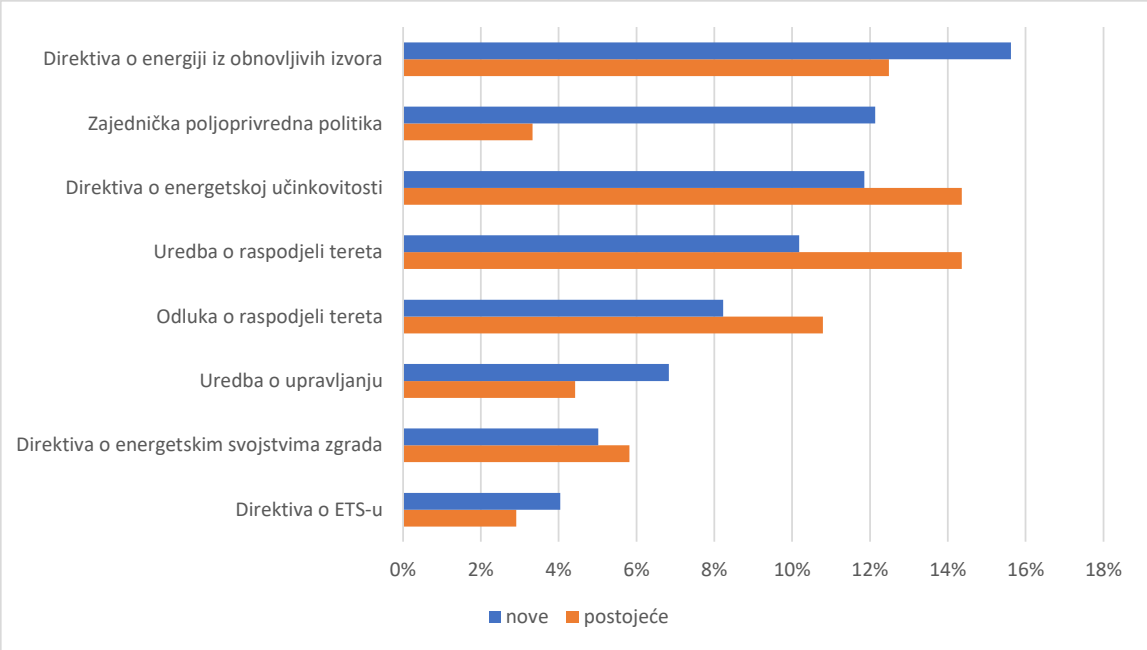
Bolje planiranje i dosljedniji okvir politike pridonijeli su stvaranju predvidljivijeg okruženja za ulagatelje, ali problemi i dalje postoje. U Komisijinim ocjenama nacrta (2019.), konačne verzije (2020.) i nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova (2023.) navodi se da nacionalni energetski i klimatski planovi trebaju sadržavati detaljnije informacije i analize potreba za ulaganjima i izvora financiranja. Isto tako, brojni nacionalni energetski i klimatski planovi i dalje ne sadržavaju pouzdane procjene makroekonomskih učinaka planiranih politika i mjera. Ako se uzmu u obzir određeni dugoročni investicijski ciklusi (npr. u industriji), desetogodišnji vremenski okvir nacionalnih energetskih i klimatskih planova mogao bi biti prekratak; zbog toga je važno

[18] Vidjeti: Nacionalni energetski i klimatski planovi (europa.eu).

da se u dugoročnim strategijama uzme u obzir razdoblje od 30 godina. Ulagateljima bi mogle biti potrebne i detaljnije informacije (npr. na regionalnoj i lokalnoj razini).

Uredba je pridonijela uvođenju novih klimatskih i energetskih politika. Od donošenja prvih nacionalnih energetskih i klimatskih planova 2020. države članice izvijestile su o velikom broju novih politika i mjera. Na primjer, u nacionalnim energetskim i klimatskim izvješćima o napretku za 2023. bilo je 29 % novih mjera. To pokazuje da države članice neprekidno rade na ostvarivanju klimatskih i energetskih ciljeva za 2030. Iako je nekoliko politika i mjera uvedeno kao izravan odgovor na Uredbu, brojne druge s njom su neizravno povezane, što odražava „okvirnu prirodu" Uredbe u kojoj se objedinjuju obveze iz drugih zakonodavnih akata EU-a u području energije i klime (slika 1). S druge strane, kako je prethodno navedeno, u Komisijinoj ocjeni nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova na razini EU-a iz prosinca 2023. utvrđeno je da provedbu energetskih i klimatskih politika treba ubrzati kako bi se ostvarili (sada ambiciozniji) ciljevi za 2030. U nacionalnim energetskim i klimatskim planovima treba se više posvetiti prilagodbi klimatskim promjenama.

Slika 1: Udio politika i mjera o kojima su države članice izvijestile u nacionalnim energetskim i klimatskim izvješćima o napretku u vezi s politikama i zakonodavstvom EU-a

Napomena: nove politike i mjere su one koje su uvedene od izvornih nacionalnih energetskih i klimatskih planova. Izvor: Procjena napretka u ostvarivanju ciljeva energetske unije i djelovanja u području klime, SWD(2023) 646 final.

Uredba je u određenoj mjeri poboljšala kvalitetu informacija koje dostavljaju države članice. Važno je napomenuti da je pridonijela povećanju kvalitete podataka i projekcija o inventaru stakleničkih plinova EU-a. Zahvaljujući nacionalnim energetskim i klimatskim

izvješćima o napretku informacije su potpunije. Međutim, u informacijama dostavljenima u izvješćima o napretku i dalje ima nedostataka i nedosljednosti. To se odnosi i na opseg i kvalitetu dostavljenih informacija o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama (članak 19. stavak 1.).

Poboljšao se i javni pristup podacima, na primjer uvođenjem zahtjeva za prikupljanje i dostavljanje podataka o novim pitanjima te za objavljivanje i objedinjavanje informacija na e-platformi[19] uspostavljenoj na temelju Uredbe. Međutim, iako su ti podaci javno dostupni, ponekad su prikazani na složen način koji nije uvijek lako razumljiv.

Uredba je važan korak prema djelotvornijem javnom savjetovanju i višerazinskom upravljanju energetskom i klimatskom politikom jer sadržava posebne pravne zahtjeve koji obuhvaćaju oba aspekta (članci 10. i 11.). Većina država članica organizirala je javna savjetovanja o svojim nacrtima ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova i izvijestila o nekoliko inicijativa usmjerenih na nacionalne višerazinske dijaloge o klimi i energiji s podnacionalnim tijelima i drugim dionicima. Međutim, države članice nisu provele dovoljno rana i uključiva javna savjetovanja, kako je propisano Uredbom, ni dovoljno kvalitetne višerazinske dijaloge. To dijelom može biti i zato što odredbe Uredbe nisu dovoljno precizne ili preskriptivne. Osim toga, poveznice sa zahtjevima za sudjelovanje javnosti na temelju Aarhuške konvencije ili Direktive o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš[20] možda nisu dovoljno jasne. U nekim slučajevima razlog može biti i nedostatak nacionalnog iskustva, problemi povezani s administrativnim strukturama i kapacitetima i/ili nedostatak političke potpore.

Uredba je neujednačeno utjecala na pravodobnije dostavljanje informacija, pri čemu su države članice često podnosile potrebne planove i informacije nakon zakonskog roka[21]. Čini se da su kašnjenja djelomično uzrokovana potrebom za više vremena za prilagodbu postupku ili rokovima koji su prekratki ili preblizu jedan drugome (npr. rok za izvješćivanje u ožujku 2023. nakon kojeg slijedi rok za podnošenje nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova u lipnju 2023.). U određenim su slučajevima do kašnjenja doveli i različiti nacionalni ili regionalni procesi ili ciklusi planiranja, kao i promjene vlasti. U nekim slučajevima razlog mogu biti i ograničeni ljudski resursi. Kašnjenja predstavljaju rizik za izvršavanje Komisijine zadaće da osigura sveobuhvatan i pravodoban pregled kako bi se ambicije i napredak usmjerili prema energetskim i klimatskim ciljevima. Samo su četiri države članice dostavile svoje konačne ažurirane nacionalne energetske i klimatske planove do 30. lipnja 2024. Komisija je zatim pokrenula

---

19 E-platforma je internetska platforma (koja se sastoji od dva sustava: Reportnet, kojim upravlja Europska agencija za okoliš, i ReportENER, kojim upravlja GU ENER) uspostavljena kako bi olakšala komunikaciju između Komisije i država članica, promicala suradnju među državama članicama i olakšala pristup javnosti informacijama. E-platforma podupire sve države članice u izvješćivanju u skladu s ovom Uredbom.

20 Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=celex%3A32001L0042).

21 Za više pojedinosti vidjeti priloženi radni dokument službi.

pilot-projekte EU-a za one države članice koje nisu dostavile konačne ažurirane nacionalne energetske i klimatske planove.

Mehanizam za postizanje usklađenosti iz Uredbe u velikoj se mjeri temelji na preporukama i drugim neobvezujućim mehanizmima. Iako države članice moraju uzeti u obzir preporuke, one nisu obvezujuće. U vanjskom preispitivanju Komisijinih ocjena konačnih nacionalnih energetskih i klimatskih planova iz 2020. zaključilo se da je većina (66 % ili 378) preporuka državama članicama provedena samo djelomično (53 % ili 304) ili uopće nije provedena (13 % ili 74)[22]. Neki dionici zamjerili su da se, u najboljem slučaju, postupci zbog povrede pokreću kao odgovor na povredu postupovnih obveza države članice (npr. kasno podnošenje nacionalnih energetskih i klimatskih planova), a ne zbog nepostizanja ciljeva utvrđenih u sektorskom zakonodavstvu. Međutim, treba podsjetiti na to da nekoliko zakonodavnih akata EU-a u području energije i klime sadržava vlastite mehanizme za rješavanje problema nedovoljne provedbe[23].

Budući da se Uredba ne provodi dugo, njezini glavni pravni instrumenti za uklanjanje razlika u ambicioznosti ili ostvarivanju ciljeva (članci 31. i 32.) nisu se još dovoljno primijenili. Neki su dionici doveli u pitanje Komisijine ovlasti za postupanje ako države članice ne pokažu dovoljnu razinu ambicioznosti ili ostvarivanja ciljeva. Međutim, u Komisijinoj ocjeni konačnih nacionalnih energetskih i klimatskih planova na razini EU-a u ciklusu 2019. – 2020. utvrđena je razlika u ambicioznosti u pogledu energetske učinkovitosti. Kako bi se ta razlika uklonila, Direktiva o energetskoj učinkovitosti[24] i Direktiva o energetskim svojstvima zgrada[25] revidirane su u okviru paketa „Spremni za 55 %”. U aktualnom procesu ažuriranja nacionalnih energetskih i klimatskih planova Komisija pomno prati rizik od pojave razlika u ambicioznosti. Zbog vremena potrebnog za konsolidaciju energetskih i klimatskih podataka veće razlike u ostvarivanju ciljeva postat će vidljive tek u procjenama napretka u nastavku razdoblja provedbe.

Uredba je u određenoj mjeri potaknula regionalnu suradnju među državama članicama. Komisija je u ocjenama nacrta (2019.), konačne verzije (2020.) i nacrta ažuriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova (2023.) na razini EU-a utvrdila da su države članice uglavnom pravilno prepoznale potrebu za regionalnom suradnjom, pri čemu su neke koristile regionalne forume kao što su skupine na visokoj razini koje je

---

22 Popratna studija za evaluaciju Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime – završno izvješće (u pripremi).

23 Na primjer, Uredbom o raspodjeli tereta i Uredbom LULUCF propisano je da Komisija svake godine ocjenjuje napredak država članica u ostvarivanju nacionalnih ciljeva utvrđenih tim uredbama, a da države članice podnesu plan korektivnih mjera u slučaju nedovoljnog napretka (iako se takvi mehanizmi mogu oslanjati na postupke izvješćivanja i preispitivanja podataka utvrđene Uredbom o upravljanju).

24 Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetskoj učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (preinaka), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2023_231_R_0001.

25 Direktiva (EU) 2024/1275 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o energetskim svojstvima zgrada (preinaka), Direktiva – EU – 2024/1275 – HR – EUR-Lex (europa.eu)

osnovala Komisija[26]. S druge strane, ocjene su pokazale neujednačeno korištenje regionalnih savjetovanja u pripremi nacionalnih energetskih i klimatskih planova i različite razine podrobnosti informacija o mjerama koje države članice planiraju provesti zajedno s drugim državama članicama. Način na koji su Finska i Luksemburg primijenili mehanizam za financiranje energije iz obnovljivih izvora kao provedbeni mehanizam kako ne bi došlo do manjka u udjelu energije iz obnovljivih izvora u Luksemburgu konkretan je primjer suradnje među državama članicama. Taj je mehanizam još u ranoj fazi provedbe i njegov je potencijal neiskorišten. Planirani budući natječaji upućuju na to da bi se njegova primjena mogla povećati.

Učinkovitost: pojednostavnjenje i racionalizacija

Uredba usklađivanjem, spajanjem i pojednostavnjenjem obveza u okviru energetske i klimatske politike daje važan doprinos smanjenju troškova i poboljšanju usklađenosti politika. Racionalizacija je provedena pomoću integriranih planova (nacionalni energetski i klimatski planovi), strategija (dugoročne strategije) i izvješća o napretku (nacionalna energetska i klimatska izvješća o napretku), spajanjem povezanih obveza EU-a i međunarodnih obveza u jednu uredbu[27] i potpunim brisanjem drugih obveza. U procjeni učinka na kojoj se temelji Komisijin prvotni zakonodavni prijedlog procijenjeno je da će ta racionalizacija politike dovesti do godišnjeg smanjenja troškova izravnog izvješćivanja na temelju svih zakonodavnih akata EU-a u području energije za 5 % u odnosu na osnovni scenarij[28].

Nadalje, spajanjem niza obveza planiranja i izvješćivanja u jednu uredbu koncentriraju se i troškovi koji proizlaze iz drugih zakonodavnih akata. Na temelju informacija koje su Komisija i nacionalna tijela prikupili za popratnu studiju[29] procjenjuje se da jednokratni troškovi koji proizlaze iz tih obveza ukupno iznose od 7,8 milijuna EUR do 10,5 milijuna EUR za 27 država članica te 1,1 milijun EUR za EU (Komisija i Europska agencija za okoliš (EEA)). Procjenjuje se da godišnji redovni troškovi ukupno iznose od 13,9 milijuna EUR do 19,5 milijuna EUR za 27 država članica i 3,8 milijuna EUR za EU. Iako nije moguće dati kvantitativnu procjenu izravnih ušteda ostvarenih Uredbom, usklađivanjem su ostvarene određene uštede, kako je predviđeno u izvornoj procjeni učinka.

Uredba pridonosi učinkovitosti i na načine koji se ne mogu kvantificirati. Spajanje više dokumenata o strateškom planiranju u jedinstveni nacionalni energetski i klimatski

---

[26] Komisija je osnovala četiri skupine na visokoj razini za strateško usmjeravanje i političke smjernice u području regulatornog i infrastrukturnog razvoja i za praćenje napretka projekata od zajedničkog interesa u prioritetnim regijama: Energetska suradnja zemalja na Sjevernom moru (NSEC), Međupovezanost za jugozapadnu Europu (SWE), Plan međusobnog povezivanja baltičkog energetskog tržišta (BEMIP) i Skupina za energetsku povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC).

[27] To nije izravno smanjilo administrativno opterećenje zbog tih (uglavnom nepromijenjenih) obveza izvješćivanja, ali je smanjilo složenost zakonodavstva objedinjavanjem obveza u jednom instrumentu.

[28] Radni dokument službi Komisije, Procjena učinka priložena Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o upravljanju energetskom unijom. Vidjeti https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2016:394:FIN.

[29] Vidjeti odjeljak 4.1.10. radnog dokumenta službi i njegove priloge II. i IV.

plan s usklađenim postupkom i propisanim predlošcima trebalo bi, barem s vremenom, pomoći u smanjenju administrativnog opterećenja. Integriranim pristupom izvješćivanju o napretku u provedbi nacionalnih energetskih i klimatskih planova povećava se i učinkovitost i kvaliteta postupka izvješćivanja. Iako ih je teško kvantificirati, te prednosti vrlo su važne, posebno jer bolji podaci i dosljednije planiranje dugoročno poboljšavaju oblikovanje politika.

Daljnjim usklađivanjem materijalnih i postupovnih aspekata dodatno se može smanjiti administrativno opterećenje povezano s planiranjem i izvješćivanjem u području energetske i klimatske politike. Unatoč većoj učinkovitosti koju Uredba donosi, velik broj nacionalnih tijela s kojima se savjetovalo smatrao je da je za provedbu Uredbe potrebno povećanje financijskih i ljudskih resursa. Osim potrebe za većom koordinacijom među službama i prikupljanjem podataka, to može proizlaziti iz toga što planiranje nacionalnih politika često nije u potpunosti usklađeno s Uredbom, što dovodi do usporednih postupaka. Međutim, dionici (posebno nacionalna tijela) potvrdili su da još imaju prostora za učenje i očekivali su da će se administrativno opterećenje s vremenom smanjiti prilagodbom očekivanih rezultata, alata i predložaka.

Određeni čimbenici mogu utjecati na percipirane učinke Uredbe na administrativne troškove. Na primjer, od donošenja Uredbe povećali su se područje primjene, ambicioznost, složenost i politička relevantnost energetskih i klimatskih politika, što je utjecalo i na zahtjeve za planiranje i izvješćivanje. Trenutačni ciklus nacionalnih energetskih i klimatskih planova na temelju Uredbe odražava neke od tih promjena politike u obliku zakonodavnih izmjena ili u obliku smjernica[30].

Uredba je pridonijela i učinkovitijem izvješćivanju zahvaljujući većoj digitalizaciji, pri čemu je EU uložio 5 milijuna EUR u stvaranje odgovarajuće e-platforme. Upotreba digitalnih predložaka i postupaka osiguranja kvalitete uvelike je pridonijela usporedivosti dostavljenih podataka i jednostavnosti ponovne upotrebe podataka. E-platforma se isto tako sve više koristi za integraciju obveza izvan okvira Uredbe kako bi se ostvarile znatne uštede troškova i postigle sinergije. Platforma je uvelike smanjila opterećenje Komisije u pogledu upravljanja razdobljima izvješćivanja, analize dostavljenih podataka i stavljanja podataka na raspolaganje za ponovnu upotrebu.

Iako je to jasan korak prema naprijed, platforma bi mogla biti jednostavnija za korištenje i manje složena. Nacionalna tijela uključena u postupak izvješćivanja posebno korisnima smatrala su tehničku pomoć i upute Komisije i EEA-e. Međutim, neka nacionalna tijela i dionici kritizirali su supostojanje dviju platformi za izvješćivanje (ReportNET3 i ReportENER).

Dionici su prepoznali da je usklađivanje kontinuirani proces i preporučili da se pokuša pronaći bolja ravnoteža između količine pojedinosti i njihove podrobnosti potrebne za

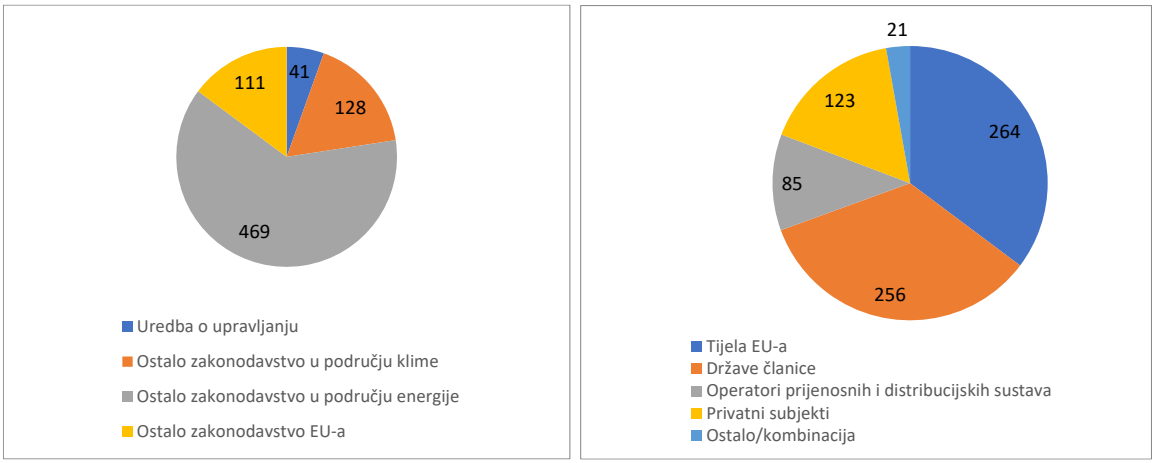
[30] Obavijest Komisije o smjernicama državama članicama za ažuriranje nacionalnih energetskih i klimatskih planova za razdoblje 2021. – 2030. (2022/C 495/02), EUR-Lex – 52022XC1229(02) – HR – EUR-Lex (europa.eu).

ispunjavanje zahtjeva za planiranje, izvješćivanje i praćenje, s jedne strane, i ključnih informacija potrebnih kako bi EU ispunio svoje ciljeve, s druge strane.

Komisija već poduzima mjere za smanjenje administrativnog opterećenja. Obvezala se smanjiti administrativno opterećenje zbog obveza izvješćivanja u skladu s pravom EU-a za 25 % a da se time ne ugroze ključni ciljevi politike[31].

Komisija je uz pomoć umjetne inteligencije detaljno provjerila obveze planiranja, izvješćivanja i praćenja u skladu sa zakonodavstvom EU-a u području energije i klime, pri čemu je obratila pozornost i na poveznice između tih obveza i obveza izvješćivanja o održivosti u drugim područjima politike. Ukupno je provjerila više od 700 obveza[32], od kojih je 41 obuhvaćena Uredbom (slika 2).

Slika 2: Obveze planiranja, izvješćivanja i praćenja u zakonodavstvu EU-a u području energije i klime te povezanim područjima politike – po području zakonodavstva i odgovornom subjektu

Na temelju tog postupka provjere Komisija je u planovima racionalizacije utvrdila nekoliko ključnih djelovanja za utvrđivanje novih mjera kako bi se smanjilo opterećenje zbog izvješćivanja, uključujući ukidanje obveza izvješćivanja o zalihama nafte[33], preispitivanje zakonodavstva o sigurnosti opskrbe plinom[34] te tercijarno zakonodavstvo na temelju zakonodavstva o unutarnjem tržištu plina i električne energije i Uredbe o

31 COM(2024) 163 final, *Dijalozi o čistoj tranziciji – pregled rezultata Snažna europska industrija za održivu Europu*, edc7b551-6b25-42ab-b36c-d9af7d4654e9_en (europa.eu).

32 „Zahtjev za izvješćivanje" je zahtjev koji proizlazi iz zakonodavstva EU-a i obvezuje tijela država članica, privatne organizacije i/ili javne organizacije da nadležnim tijelima na razini EU-a ili država članica dostavljaju strukturirane ili nestrukturirane podatke (kvalitativne ili kvantitativne).

33 U skladu s člankom 6. stavkom 2. i člankom 9. stavkom 4. Direktive Vijeća 2009/119/EZ (Direktiva – 2009/119 – HR – EUR-Lex (europa.eu)) i člankom 26. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2018/1999 (Uredba 2018/1999 – HR – EUR-Lex (europa.eu)).

34 Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (Uredba – 2017/1938 – HR – EUR-Lex (europa.eu)).

cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije[35]. Ona su radi lakšeg usklađivanja dopunjena s nekoliko popratnih mjera. U planovima racionalizacije istaknuta je i moguća revizija Uredbe kao način za daljnje poboljšanje učinkovitosti.

Usklađene i dosljedne energetske i klimatske politike

Uredba je interno usklađen i jedinstven okvir koji objedinjuje veći broj obveza planiranja, izvješćivanja i praćenja koje su prethodno bile raštrkane u nekoliko zakonodavnih akata EU-a. Ipak, i dalje postoje neke nedosljednosti, uglavnom zbog složenosti spajanja velikog broja obveza u jedinstveni okvir. Područja u kojima postoji dugogodišnje stručno znanje o planiranju i izvješćivanju (kao što su emisije stakleničkih plinova, energija iz obnovljivih izvora i energetska učinkovitost) obično su razvijenija od novijih, međusektorskih područja politike kao što su načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu" ili energetsko siromaštvo. Očekuje se da će Uredba i njezino iterativno oblikovanje koje se temelji na provedbenim uredbama, smjernicama Komisije za ciklus ažuriranja nacionalnih energetskih i klimatskih planova i sastancima stručnjaka, promicati učenje kroz rad. Naknadnim planovima i izvješćima trebala bi se postići veća konvergencija i integracija.

Uredba je poboljšala i usklađenost zakonodavstva EU-a u području energije i klime s drugim povezanim zakonodavnim aktima EU-a, kao i s međunarodnim sporazumima. Uredba sadržava zajednička pravila za planiranje, izvješćivanje i praćenje međunarodnih sporazuma koja, među ostalim, pomažu državama članicama da ispune svoje obveze na temelju UNFCCC-a i Pariškog sporazuma. Međutim, potrebno ju je ažurirati kako bi ona bila potpuno usklađena s nedavno dogovorenim međunarodnim pravilima i postupcima.

Uredba još nije u potpunosti usklađena s novim ili ažuriranim zakonodavstvom EU-a u području energije i klime. Točnije, još ne odražava u potpunosti povezane nove ili revidirane obveze izvješćivanja koje proizlaze iz paketa „Spremni za 55 %". Na primjer, tek treba integrirati postupak utvrđen člankom 4. stavkom 5. preinake Direktive o energetskoj učinkovitosti za određivanje nacionalnog doprinosa za energetsku učinkovitost ili povezani iterativni mehanizam za uklanjanje nedosljednosti u skladu s člankom 4. stavkom 6.

Potrebno je obratiti pozornost i na usklađenost nacionalnih energetskih i klimatskih planova s planovima u okviru EU-ovih programa financiranja. Na primjer, u konačnim ažuriranjima svojih nacionalnih energetskih i klimatskih planova države članice trebale bi navesti više pojedinosti o sinergijama sa svojim nacionalnim strateškim planovima u okviru zajedničke poljoprivredne politike te o relevantnim mjerama i reformama u svojim nacionalnim planovima za oporavak i otpornost i poglavljima o inicijativi REPowerEU. Trebalo bi ukloniti i nedosljednosti između obveza preuzetih u nacrtu ažuriranih

[35] Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (Tekst značajan za EGP) (http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj).

nacionalnih energetskih i klimatskih planova i privremenih regionalnih obveza u pogledu postupnog ukidanja fosilnih goriva preuzetih u donesenim teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.

Postoji prostor i za poboljšanje usklađenosti i sinergija s drugim područjima politike, među ostalim u području okoliša (npr. kvaliteta zraka, kružno gospodarstvo, voda i bioraznolikost), poljoprivrede, prometa, industrije i makroekonomske politike.

Relevantnost i dodana vrijednost za energetsku i klimatsku uniju

Uredbom je ostvarena dodana vrijednost EU-a jer se poboljšala dosljednost i koordinacija energetskih i klimatskih politika država članica. Dodana vrijednost EU-a osigurava se utvrđivanjem okvira i mehanizama za potporu dosljednijim i koordiniranim nacionalnim energetskim i klimatskim politikama te davanje jasnijih signala ulagateljima, što su ključni preduvjeti za ostvarivanje zajedničkih energetskih i klimatskih ciljeva EU-a za 2030. i nakon toga.

Uredbom se propisuje objava dodatnih podataka i izvješća, zbog čega se njome osiguravaju informacije na razini EU-a ili država članica koje inače ne bi bile dostupne. Stvaranjem sveobuhvatnog, integriranog okvira upravljanja povećala je predvidljivost i transparentnost energetskih i klimatskih politika država članica. Taj se okvir temelji na standardiziranim postupcima i rokovima planiranja, izvješćivanja i praćenja, boljoj koordinaciji i javnom pristupu informacijama.

Uredbom se u određenoj mjeri povećala odgovornost na način da su obveze planiranja i izvješćivanja proširene na dodatna područja, poboljšana je javna dostupnost podataka i uspostavljen je iterativni postupak koji Komisiji omogućuje da procijeni kvalitetu i ambicioznost planova država članica.

Neki dionici kritizirali su Uredbu zbog nedostatka jasnog, usklađenog i djelotvornog pristupa pravosuđu radi osporavanja nacionalnih energetskih i klimatskih planova i dugoročnih strategija pred nacionalnim sudovima ako ne ispunjavaju zahtjeve za sudjelovanje ili su u suprotnosti sa zakonodavstvom o okolišu. Tvrde da to pridonosi nedosljednoj primjeni u EU-u i narušava usklađenost s Aarhuškom konvencijom, koja omogućuje bolji javni nadzor nad aktima koji utječu na okoliš. Iako se u Uredbi jasno navodi da bi savjetovanja o planovima prema potrebi trebalo provesti u skladu s odredbama Direktive o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, neki su dionici tvrdili da je potrebno dodatno pojašnjenje kako bi se osigurao pristup pravosuđu u svim državama članicama.

Više od pet godina nakon donošenja Uredbe njezini glavni ciljevi i dalje su vrlo relevantni, a vjerojatno će postati još relevantniji. Prioriteti politika mijenjaju se zbog socioekonomskih, okolišnih i geopolitičkih izazova posljednjih godina a tu je i sve izraženija potreba da se klimatske promjene uspore i poveća naša otpornost na te promjene. Za postizanje sve ambicioznijih i zahtjevnijih klimatskih i energetskih ciljeva, odgovor na pitanja energetske sigurnosti, cjenovne pristupačnosti i pravedne tranzicije, poticanje istraživanja i inovacije privlačenjem ulaganja i ostvarenje istinske energetske unije

potrebna je bolja koordinacija među državama članicama i u EU-u Čvrst, pojednostavnjen i fleksibilan okvir upravljanja i dalje će biti ključan alat za EU u ostvarivanju tih ciljeva.

4. ZAKLJUČCI I STEČENA ISKUSTVA

Otkad je Uredba stupila na snagu u prosincu 2018., planiranje i izvješćivanje u području energetske i klimatske politike postalo je usklađenije, integriranije i jednostavnije. Pokazala je dodanu vrijednost u kontekstu koji se brzo mijenja, uključujući sve ambicioznije i međusektorske energetske i klimatske politike i zakonodavstvo, pandemiju bolesti COVID-19 i energetsku krizu uzrokovanu agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine. Uredba je imala važnu ulogu u usmjeravanju EU-a kako bi učinkovitije ostvario svoje energetske i klimatske ciljeve za 2030. i nakon toga. Konačni ažurirani nacionalni energetski i klimatski planovi bit će ključan alat za ostvarivanje tih ciljeva.

Iako je opći okvir politike uspostavljen Uredbom nastavio davati rezultate čak i u promjenjivim okolnostima, u ovoj se evaluaciji ističe da postoji prostor za poboljšanje. Njezini zaključci uzet će se u obzir u aktualnoj provedbi i mogućoj reviziji Uredbe.

Uredba treba pomoći EU-u u tome da ostvari skup sve opsežnijih i ambicioznijih energetskih i klimatskih ciljeva koji nadilaze njegove ciljeve za 2030. Osim što se njome osigurava regulatorna stabilnost i zadržavaju naše ambicije za 2030., koje su ključne za provedbu ulaganja u čistu tranziciju, ona bi trebala pružiti osnovu za oblikovanje i provedbu energetskih i klimatskih politika u skladu s našim ambicijama za 2040. i 2050. Njezin mehanizam upravljanja mora pomoći ubrzati tranziciju prema klimatskoj neutralnosti. Nužno je uzeti u obzir i konkurentnost, energetsku sigurnost i energetsku otpornost, uklanjati poteškoće u cijelom lancu opskrbe čistim tehnologijama i tehnologijama s nultom neto stopom emisija, poticati postupno ukidanje fosilnih goriva i subvencija za fosilna goriva, odgovoriti na pitanja energetskog siromaštva i pravedne tranzicije, uzeti u obzir vještine i radna mjesta te se više posvetiti pitanjima prilagodbe klimatskim promjenama uzimajući u obzir nedavno izvješće EEA-e[36]. Potrebno je dodatno ojačati upravljanje energetskom i klimatskom politikom EU-a kako bi se riješili preostali problemi fragmentacije, razlika i nekoordiniranih nacionalnih pristupa.

U skladu s Komisijinom obvezom da smanji administrativno opterećenje zbog obveza izvješćivanja za 25 % postoje mogućnosti za daljnje pojednostavnjenje i racionalizaciju Uredbe, među ostalim digitalizacijom. Opcije uključuju daljnje usklađivanje nacionalnih energetskih i klimatskih planova i nacionalnih energetskih i klimatskih izvješća o napretku, daljnje usklađivanje izvješćivanja sa zahtjevima iz Pariškog sporazuma i njegova okvira povećane transparentnosti, ukidanje izvješćivanja o zalihama nafte[37], kao i proširenje i poboljšanje funkcionalnosti e-platforme, na primjer kako bi se omogućila djelotvornija ponovna upotreba podataka. Vrijedi ocijeniti i dodatne opcije, kao što je istraživanje prostora za poboljšanje sinergija i usklađenosti s drugim

[36] Izvješće EEA-e 01/2024, Europska procjena klimatskih rizika (Europska procjena klimatskih rizika – Europska agencija za okoliš (europa.eu)).

[37] Članak 26. stavak 1. točka (c) Uredbe o upravljanju.

područjima zakonodavstva EU-a i međunarodnim obvezama EU-a, kao i njihove integracije, kako bi se dodatno povećala učinkovitost. Potrebno je pažljivo razmotriti koliko bi proširenje područja primjene Uredbe na druga područja politike osim energije i klime dodatno povećalo učinkovitost.

Kako bi budući nacionalni energetski i klimatski planovi bili istinski planovi ulaganja u zelenu tranziciju, potrebna je veća sigurnost na temelju Uredbe za javna, a posebno za privatna ulaganja na svim razinama. U okviru glavnih instrumenata planiranja na temelju Uredbe moraju se bolje utvrditi potrebe za ulaganjima i izvori financiranja na razini EU-a, država članica i regija, davati snažniji signali i bolji podaci ulagateljima te istaknuti prilike i posljedice energetske i klimatske tranzicije za gospodarstvo. Počevši od konačnih ažuriranih planova koje su države članice trebale donijeti do 30. lipnja 2024., nacionalni energetski i klimatski planovi trebali bi služiti kao nacrt pomoću kojeg će EU ostvariti svoje ambicije i ciljeve za 2030. i nakon toga.

Poboljšanje usklađenosti pridonijelo bi ostvarivanju ciljeva Uredbe. Europskim zakonom o klimi i sektorskim zakonodavstvom utvrđene su opće ambicije i ciljevi EU-a. Međutim, i dalje postoje poteškoće povezane s pravodobnim podnošenjem planova, dostatnom kvalitetom izvješća i djelotvornom provedbom. Treba dodatno razmotriti konkretne načine za poboljšanje usklađenosti.

U nekoliko područja mogla bi se poboljšati dosljednost. Ona uključuju odnos između dugoročnih strategija i nacionalnih energetskih i klimatskih planova te, u kontekstu okvira gospodarskog upravljanja EU-a, između nacionalnih energetskih i klimatskih planova i nacionalnih proračuna. Osim toga, iako je Uredba glavni instrument za izvješćivanje država članica o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama, nedostaju joj pokazatelji za praćenje napretka u tom području. Nadalje, u njoj se možda ne uzimaju dovoljno u obzir sektorski aspekti (npr. potrebe za dekarbonizacijom u industriji, prometu i zgradama) kako bi se potaknulo potrebno djelovanje.

Za ostvarivanje srednjoročnih i dugoročnih energetskih i klimatskih ciljeva EU-a potrebno je povećati angažman država članica, regionalnih i lokalnih tijela, industrije, financijskog sektora, socijalnih partnera i civilnog društva te suradnju s njima i među njima. Potrebno je istinski surađivati na temelju savjetovanja, razmjene informacija, razmjene primjera dobre prakse, tehničke pomoći i koordinacije. Usklađeniji pristup regionalnoj suradnji koji je više usmjeren na politiku mogao bi pridonijeti suradnji na prekograničnim projektima, uključujući projekte izgradnje infrastrukture potrebne za energetsku tranziciju na nultu neto stopu emisija[38], te potaknuti pametnu specijalizaciju među državama članicama.

[38] Vidjeti Enrico Letta, *Much More than a Market: Speed, Security, Solidarity*. Dostupno na: much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf (europa.eu).